

E-LEARNINGOVÉ KURZY KATALOGIZACE

Jaroslava Svobodová, Národní knihovna ČR

Různé druhy vzdělávacích akcí v oblasti katalogizace stále patří mezi nejčastější a zároveň nejžádanější vzdělávací akce v knihovnách všech typů a úrovní. Katalogizací se v knihovnách zabývá velký počet knihovníků, ale poměrně často dochází k obměně pracovníků na těchto pozicích a na místa katalogizátorů se zaškolují noví pracovníci, často i bez odborného knihovnického vzdělání. Zároveň katalogizace vyžaduje vysokou míru standardizace (která je v prostředí automatizovaných systémů, sdílení a výměny dat naprosto nezbytná), proto i zkušení katalogizátoři s praxí požadují opakovací kurzy.

Klasické kurzy katalogizace jsou časově náročné jak pro lektory, tak pro účastníky, pro účastníky často i ekonomicky. Navíc dobrých lektorů je jen omezený počet (výuku by měli zajišťovat katalogizátoři, kteří prošli kurzem pro školitele v NK ČR či v některé krajské knihovně a mají pedagogické schopnosti) a obvykle se výukou zabývají až po splnění svých pracovních povinností.

Velmi výhodným řešením vzdělávání katalogizátorů jsou tak distanční e-learningové kurzy.

Splňují všechny požadavky knihoven:

- základní proškolení adeptů katalogizace v Anglo-amerických katalogizačních pravidlech a výměnných formátech MARC 21 či UNIMARC s možností získání osvědčení;
- opakování pro katalogizátory v praxi;
- nástup do kurzu bez časového omezení;
- studium vlastním tempem;
- ekonomicky nenáročné (žádné cestovné, ubytování, poplatky);
- přístupnost na úrovni základní počítačové gramotnosti (žádné specifické znalosti ani vybavení);
- neomezená kapacita kurzu;
- a především jednotné zaškolení katalogizátorů a jednotná aplikace katalogizační politiky.

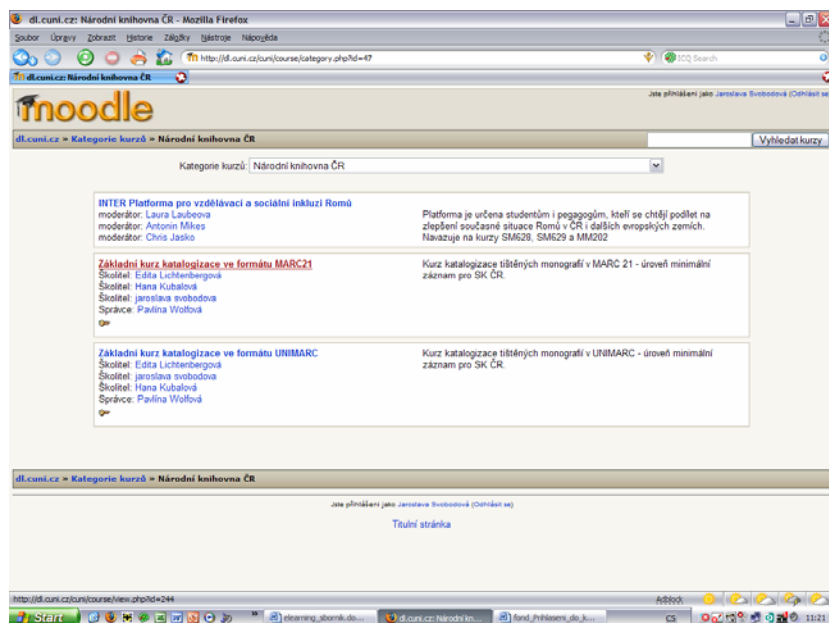
Všem těmto požadavkům vyhovuje od prosince 2006 přístupný e-learningový kurz katalogizace, který připravili kvalifikovaní a zkušení lektoři Národní knihovny ČR s podporou VISK2. Jedná se o distanční kurz,

kteřý má podobu asynchronního online e-learningu. Tím, že se jedná o asynchronní kurz, není potřeba bezprostřední účast lektora při výuce. Lektor/tutor se tak do výuky zapojuje minimálně (všechny dílčí testy jsou hodnoceny automatizovaně), podle svých časových možností v určených lhůtách zodpovídá případné dotazy a hodnotí souborné testy.

Kurz v současné době pokrývá svým rozsahem údajů minimální úroveň záznamu pro souborný katalog a respektuje standardy používané v ČR (AACR2R, MARC 21, UNIMARC) včetně příslušných schválených českých interpretací. Tento základní kurz je zaměřený na katalogizaci tištěných monografií (nejrozšířenější typ dokumentu ve všech knihovnách), do budoucna se počítá s jeho rozšířením tak, aby pokrýval rozsahem až úplnou úroveň popisu a specifiků speciálních typů dokumentů a věcný popis. Kurzy jsou vlastně dva - pro každý výměnný formát samostatný: AACR2R+MARC 21 a AACR2R+UNIMARC.

Informace a instrukce pro přihlášení jsou dostupné na adrese http://nkp.cz/pages/page.php3?page=fond_prihlaseni_kurz.htm

Po registraci jsou kurzy přístupné na adrese <http://dl.cuni.cz/cuni/>, kde se kliknutím na řádek Národní knihovna dostanete na kurzy katalogizace.

Struktura a obsah kurzů vychází z osvědčené struktury klasických několikadenních kurzů pořádaných dlouhodobě v NK ČR:

1. úvod
2. kódované údaje a standardní čísla
3. bibliografický popis (popisné údaje)
4. volba selekčních údajů
5. personální záhlaví
6. korporativní záhlaví

Jednotlivé kapitoly jsou členěny do lekcí, odpovídajících struktuře AACR2R a formátu MARC 21 nebo UNIMARC. Každá lekce obsahuje charakteristiku, text s výkladem pravidel AACR2R, informace o zápisu těchto údajů do formátu MARC 21 nebo UNIMARC a příklady.

The screenshot shows a Moodle course page in a Mozilla Firefox browser. The page title is 'Kurz: Základní kurz katalogizace ve formátu MARC21'. The course is titled 'Kurz: Základní kurz katalogizace v...'. The page layout includes a left sidebar with navigation options like 'Osoby', 'Činnosti', 'Prohledat fóra', 'Správa', and 'Moje kurzy'. The main content area is titled 'Osnova témat' and contains a section for 'Kapitola 1. Úvod'. Below this, there is a 'Charakteristika kapitoly:' section and a 'Lekce:' section with a list of lessons: '1.1 Co je obsahem tohoto kurzu', '1.2 Základní použité termíny', and '1.3 Struktura kurzu, kapitol a lekcí'. There is also a 'Další materiály ke studiu:' section with a link to 'Přehled standardů'. The right sidebar contains 'Poslední novinky', 'Nadcházející události', 'Nedávné činnosti', and 'Noví uživatelé:'. The browser's address bar shows the URL 'http://dl.cuni.cz/cuni/course/view.php?id=244'.

Kurz: Základní kurz katalogizace ve formátu MARC21 - Mozilla Firefox

http://di.uni.cz/cun/course/view.php?id=244

Kurz: Základní kurz katalogizace v...

6

Kapitola 6. Korporativní záhlaví

Charakteristika kapitoly:

Tato kapitola navazuje na kapitolu Volba selekčních údajů. V této části kurzu si vysvětlíme hlavní zásady tvorby a formy korporativního záhlaví, tj. volba jména pro korporativní záhlaví, výběr vstupního prvku a doplňky. V AACR2R jsou tyto problematice vnořena pravidla v části II, a to kapitole 23 Korporativní záhlaví.

Po skončení kapitoly doporučujeme, abyste si své znalosti ověřili v testu.

Lekce:

- 6.1 Korporace
- 6.2 Výběr vstupního prvku, doplňky
- 6.3 Státmi korporace
- 6.4 Konference; MARC 21
- Test: Korporace

Úkol 4

V tomto úkolu prokážete zvládnutí látky k personálním záhlavím a ke korporacím.

- Zadání úkolu 4
- Odeslání úkolu 4

Úkol 5

Pokud jste se rozhodli i pro přetížení úkolů, zde nabízíme poslední z nich. Informace o postupu odeslání úkolů jsou uvedeny v úvodních informacích. V tomto úkolu prokážete zvládnutí látky celého kurzu.

- Zadání úkolu 5
- Odeslání úkolu 5

4_1SeL_udaje1_uvod_a_hlavni_autooel061201.doc - Microsoft Word

Při katalogizaci podle AACR2 rozlišujeme záhlaví:

- personální
- korporativní
- názvová

Každé z těchto záhlaví může být použito jako:

- hlavní záhlaví

nebo

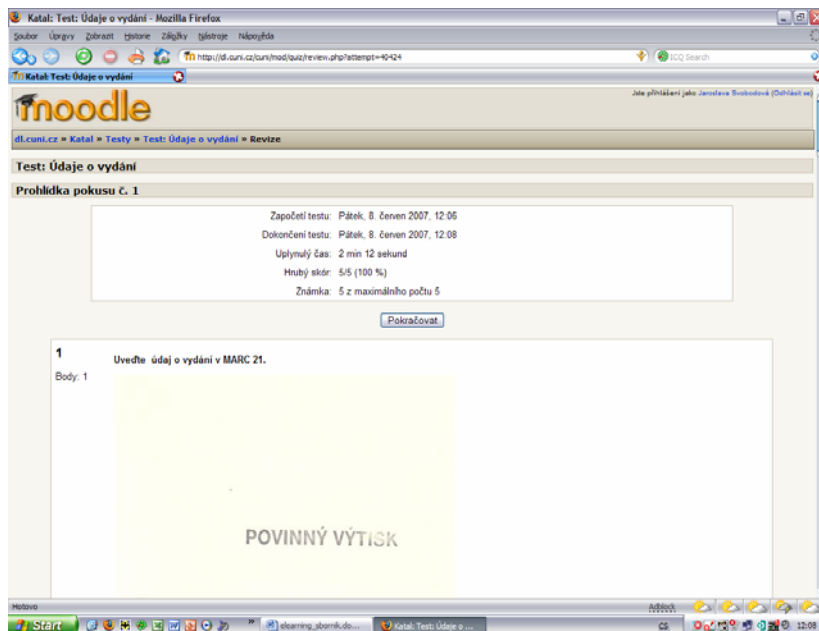
- vedlejší záhlaví

Pozor! V záznamu může být jen jedno hlavní záhlaví!

Formát MARC 21 umožňuje zapsat jednotlivé typy záhlaví do určených polí, o kterých budete informováni dále. Obsah těchto polí však budeme probírat až v následujících kapitolách.

Postupně si probereme, jaká záhlaví vtváříme u jednotlivých tvůrů děl.

Součástí lekcí jsou automaticky hodnocené testy a na konci kapitol pak příslušným tutorem hodnocené souborné úkoly. Testy a úkoly jsou „známkovány“, své studijní výsledky si můžete průběžně kontrolovat (případně i odeslat opravené řešení).

Pro získání osvědčení je nutná minimálně 75% úspěšnost. Pro zájemce, kteří úspěšně absolvovali kurz, pak nabízíme jako doplněk možnost jednodenního praktického cvičení katalogizace tištěných monografií ve formátu MARC 21 (v systému Aleph) pod „dohledem“ lektorů kurzu. Nejbližší vy-psaný termín je vždy uveden na úvodní obrazovce kurzu.

První zkušenosti a statistiky využívání kurzů budou zpracovány ke konci srpna 2007 a prezentovány jako součást tohoto příspěvku přímo na konferenci.